

ОЦІНКА ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Сидор Г. В.

канд. екон. наук, доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету

В Україні проблематика оцінювання й аналізу фіскальної ефективності митних платежів набуває все більшої актуальності та значущості. Митні платежі від зовнішньоекономічної діяльності є фіскальним ресурсом Державного бюджету України та відіграють вагомий роль у наповненні його дохідної частини. Реалізація фіскальної функції митних платежів від зовнішньоекономічної діяльності пригнічується багатьма чинниками, зокрема необхідністю розвитку імпортозаміщуючого вітчизняного виробництва, зобов'язаннями нашої країни як члена Світової організації торгівлі, а також можливим конфліктом регулювальних і фіскальних цілей державної податкової політики.

Вагомий частку валового внутрішнього продукту країни становлять експорт та імпорт, які безпосередньо впливають на збільшення обсягів митних платежів. Вони є важливою складовою в структурі дохідної частини Державного бюджету України. Відповідно, це зумовлює вдосконалення фіскальної системи, яка має визначати нову філософію сфери оподаткування процесів зовнішньоекономічної діяльності, спрямовану на підвищення регулювального потенціалу щодо збільшення дохідної частини Державного бюджету України через дію фіскальних ефектів. Водночас фіскальна система має сприяти конкурентоспроможності та стабілізації економіки нашої країни під час входження у світове господарство.

Дослідження різних точок зору на регулювання процесів зовнішньоекономічної діяльності показує потребу в розширенні фіскального впливу на потенціал щодо збільшення дохідної частини Державного бюджету України за рахунок справляння митних платежів.

З метою оцінювання фіскальної ефективності оподаткування зовнішньоекономічної діяльності потрібно встановити, яку частку дохідної частини Державного бюджету України становлять митні платежі (рис. 1).

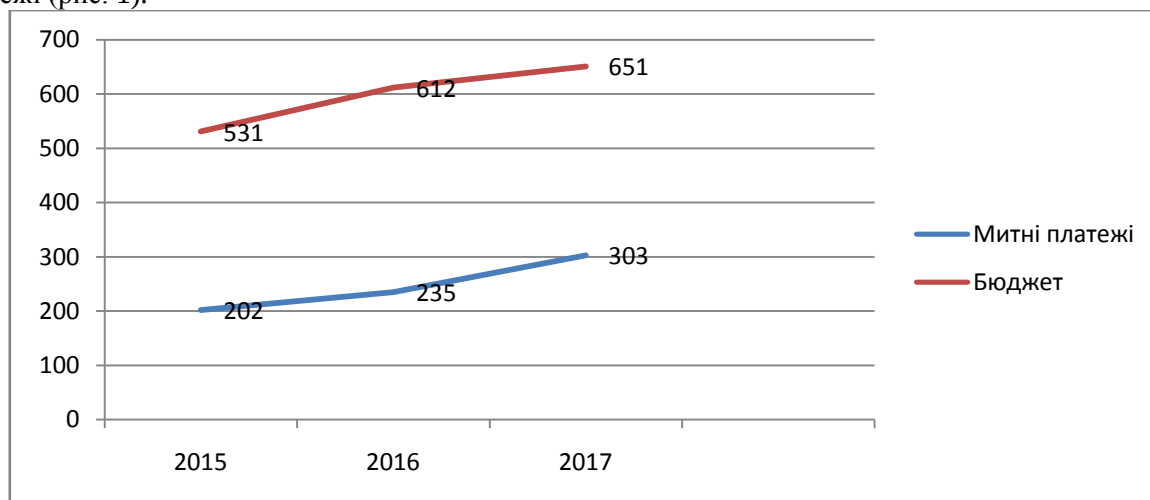

Рис. 1. Динаміка показників митних платежів та бюджету України за станом 2015–2017 рр.
Джерело: [4]

Як показують дані рис. 1, вдається забезпечити постійно зростаючу тенденцію надходження митних платежів до Державного бюджету (з нашої точки зору, це відбувається завдяки старанням кожного працівника митниці та постійному вжиттю Державною фіскальною службою України організаційних заходів). Зокрема, за порівняно короткий термін – 3 роки, надходження митних платежів до Державного бюджету зросло в 1,5 разу: з 202,3 млрд. грн. у 2015 р. до 303,8 млрд. грн. у 2017 р.

На основі показників загальних надходжень до Державного бюджету України і окремо надходжень від митних платежів у табл. 1 розрахована частка митних платежів (фіскальний потенціал) у Державному бюджеті України.

Таблиця 1

Частка митних платежів у Державному бюджеті України (сальдо), млрд. грн.

Показники	Роки		
	2015 р.	2016 р.	2017 р.
ДБУ	531,551	612,103	651,6
Митні платежі	202,3	235,3	303,8
Частка митних платежів у ДБУ	37,83%	38,16%	46,62%

Джерело: [1–3]

Згідно з даними табл. 1, частка митних платежів у доходах Державного бюджету України у 2017 р. становила 46,62%, тобто саме в цьому році вона була найбільшою. У цьому контексті зазначимо, що у світі простежується тенденція, коли митні платежі становлять 1/3 частину Державного бюджету. Водночас у нашій державі вони формують майже половину Державного бюджету України.

Проаналізувавши дані рис. 1 і табл. 1, можемо стверджувати, що за розглянутий період надходження митних платежів до Державного бюджету зростають. На нашу думку, це зумовлено такими чинниками:

- вжиттям дієвих заходів, які спрямовані на реалізацію відповідної організації митного контролю;
- результативною протидією митним правопорушенням;
- забезпеченням повноти оподаткування товарів;
- посиленням роботи з контролю за правильністю класифікації країни походження та митної вартості товарів тощо.

Результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що фіскальна значимість митних платежів розкривається в оптимальному поєднанні регулювальних і фіскальних властивостей. Митні платежі як інструмент регулювання набувають особливого значення як непрямі податки за способом справляння та опосередковано впливають на торговельний баланс і обсяги споживання, структуру експортно-імпортних операцій, а також доходи й видатки Державного бюджету.

Література

1. Звіт про виконання плану роботи ДФСУ за 2015 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>
2. Звіт про виконання плану роботи ДФС України за 2016 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/199244.pdf>
3. Звіт про виконання плану роботи ДФСУ за 2017 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/223549.pdf>
4. Сайт Державної фіскальної служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.miga.org>
5. Сидор Г. В. Митні платежі: сучасна інтерпретація / Г. В. Сидор, І. М. Мороз // Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки : зб. наук. статей за матер. V Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Дніпро, 11–12 квіт. 2019 р.) : у 2-х ч. – Дніпро : НМетАУ, 2019. – Ч. 1. – С. 397–400. – Режим доступу : <https://nmetau.edu.ua/ua/mdiv/i2015/p2685>